

Sygn. akt IV KK 287/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 września 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek
SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jerzego Engelkinga,
w sprawie **M. K.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 10 września 2020 r.,

kasacji wniesionej przez prokuratora na niekorzyść

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt IV Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 28 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

M. K. wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 28 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K (...), został uznany za winnego, tego że:

„w okresie od stycznia 2011 r. do marca 2012 r. oraz od listopada 2013 r. do 25 kwietnia 2016 r. w K., uporczywie uchylał się od ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązku opieki poprzez niełożenie na utrzymanie swoich dzieci N.K. , H. K. i J. K. , czym naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, co stanowiło ciąg występków z art. 209 § 1 k.k. i za to na mocy powołanego przepisu przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. została oskarżonemu wymierzona kara 6 miesięcy pozbawienia wolności”. Na mocy art. 69 §1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. wykonanie wymierzonej kary pozbawienia wolności zostało warunkowo zawieszone na okres próby wynoszący 2 lata, na mocy art. 71 § 1 k.k. wymierzono oskarżonemu karę w wysokości 40 stawek dziennych grzywny, ustalając na mocy art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 30 złotych, a na mocy art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązano oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łóżenia na utrzymanie małoletnich N., H. i J. K. .

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, który zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu obrazę przepisów postępowania, błąd w ustaleniach faktycznych oraz obrazę prawa materialnego i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, względnie uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów.

Sąd Okręgowy w K. , wyrokiem z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt IV Ka (...), zaskarżony wyrok Sądu I instancji zmienił w ten sposób, że na podstawie art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. oskarżonego M. K. uniewinnił od zarzucanego mu czynu.

Kasację od tego orzeczenia, na niekorzyść M. K. , wniósł Prokurator Rejonowy w K. , który zaskarżając wyrok w całości, zarzucił:

„rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 414 § 1 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., poprzez niezasadne przyjęcie, iż zachowanie oskarżonego M. K. będące przedmiotem rozpoznania w sprawie o sygn. II K (...) Sądu Rejonowego w K. , Wydział II Karny, opisane w wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 28 kwietnia 2017 roku, w którym stwierdzono, iż oskarżony w okresie od stycznia 2011 roku do marca 2012 roku oraz od listopada 2013 roku do 25 kwietnia 2016 roku uporczywie

uchylał się od ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązku opieki poprzez niełożenie na utrzymanie swoich dzieci N. K. , H. K. i J. K. , czym naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, zakwalifikowanych jako ciąg występów z art. 209 § 1 k.k. — wobec zmiany brzmienia przepisu art. 209 § 1 k.k. z dniem 31 maja 2017 roku, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 23 marca 2017 roku o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 952) - nie zawiera wszystkich znamion tego typu czynu zabronionego, jak też nie jest możliwe zakwalifikowanie czynu z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2017 roku, co w konsekwencji doprowadziło do oczywiście bezzasadnego uniewinnienia oskarżonego od popełnienia przestępstwa zarzucanego mu aktem oskarżenia”.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja prokuratora jest zasadna.

Słusznie bowiem podnosi skarżący, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącym i mającym wpływ na jego treść naruszeniem przepisów wskazanych w kasacji, gdyż Sąd Okręgowy w K. popełnił błąd przyjmując, iż w sprawie doszło do depenalizacji czynu przypisanego oskarżonemu w wyroku Sądu I instancji i obecnie z uwagi na nowelizację art. 209 k.k., od dnia 31 maja 2017 r. nie stanowi on przestępstwa.

Istotnie, ustawą z dnia 23 marca 2017 r. *o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (Dz.U. z 2017 r. poz. 952), zmieniony został art. 209 k.k., regulujący odpowiedzialność karną za uchylanie się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego. Porównanie jednak treści normatywnej tego przepisu sprzed i po nowelizacji, nie może prowadzić do wniosku, do jakiego doszedł Sąd odwoławczy dotyczącego depenalizacji czynu, w którego opisie uwzględniono uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, gdy obowiązek ten wynika z ustawy. Chociaż przepis art. 209 § 1 k.k., w brzmieniu sprzed nowelizacji odwoływał się wprost do ustawy lub orzeczenia sądowego jako

źródła obowiązku opieki przez łożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby, którego niewykonanie, w określonych w tym przepisie okolicznościach, dawało podstawę przyjęcia popełnienia czynu zabronionego, to po jego nowelizacji, stan ten nie uległ zmianie, gdyż w dalszym ciągu ustawa lub orzeczenie sądowe mogą być źródłem wymienionego obowiązku, i to samoistnym. O modyfikacji zakresu kryminalizacji przestępstwa niealimentacji, jego częściowej dekryminalizacji, szeroko wypowiedział się Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 25 stycznia 2018 r., sygn. I KZP 10/17 (OSNKW 2018, z. 3, poz. 24) i z dnia 20 marca 2019 r., sygn. I KZP 17/18 (OSNKW 2019, z. 4, poz. 22). Wystarczy więc jedynie wskazać, iż obecnie kryminalizacją objęte są także sytuacje, w których niewykonywany obowiązek alimentacyjny wynika z ustawy. W odróżnieniu jednak od poprzedniego stanu prawnego, nie każde uchylanie się od takiego ustawowego obowiązku (przy założeniu spełnienia pozostałych znamion) będzie stanowiło przestępstwo, a tylko takie, gdy ustawowy obowiązek został skonkretyzowany co do jego wysokości. Sąd zobowiązany jest więc badać na podstawie akt sprawy, czy wysokość świadczeń alimentacyjnych została skonkretyzowana w orzeczeniu sądowym, ugodzie lub innej umowie określającej wysokość takiego świadczenia. Badając sprawę co do skazań za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. na podstawie poprzedniego stanu prawnego Sąd nie może więc ograniczać się do zbadania opisu czynu zawartego w sentencji wyroku, gdyż związany jest zarówno granicami przypisanego sprawcy w wyroku czynu jak i ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd w postępowaniu rozpoznawczym.

Z załączonych do akt sprawy kopii odpisów wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 października 2006 r., sygn. XI C (...), którym rozwiązano małżeństwo oskarżonego, ugody zawartej przez strony przed Sądem Rejonowym w K. w dniu 14 października 2010 r., sygn. III RC (...), co do wysokości alimentów oraz wyroku tegoż Sądu z dnia 3 marca 2015 r., sygn. III RC (...), obniżającego wysokość alimentów, jednoznacznie wynika, że w okresie popełnienia przypisanego skazanemu M. K. przez Sąd I instancji występkę, obowiązujący go z mocy ustawy obowiązek alimentacyjny, został skonkretyzowany, również co do wysokości. Okoliczność ta wskazuje, że doszło do niezasadnego uniewinnienia oskarżonego przez Sąd odwoławczy na mocy art. 414 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2

k.p.k.

Z uwagi na to, że uchybienie to miało niewątpliwie istotny wpływ na treść orzeczenia, należało uchylić zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt IV Ka (...) i sprawę przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.